

Iranian Scientific Association
of Public Administration

University of
Sistan and Baluchestan

Investigating Rationality in Public Policy Making with Meta-synthesis Method

Mahboobe Montazer Ataei | Robabeh Montazer Ataei ^{2✉} | Atena Garivani³

1. PhD in Educational Management, Department of Educational Sciences, Mashhad Branch, Islamic Azad University, Mashhad, Iran. (Corresponding Author), E-mail: mahbobehataei@mshdiau.ac.ir

2. MSc student of Information Science and Epistemology, Payam Noor University, Mashhad, Iran, Iran.

3. PhD in Educational Management, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

Article Info

ABSTRACT

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 10 October 2021

Accepted: 10 December 2021

Keywords:

Policy making, public policy making, rationality, Meta-synthesis

This study aimed to investigate the rationality of public policy with Meta-synthesis Research. While systematically reviewing the resources found in the field of rationality in policy-making, the Meta-synthesis research method has selected 44 sources from 395 sources found. The research findings showed that 176 primary codes and 36 components or the main concept were identified in the form of 8 categories of political, economic, empirical, legal, moral, religious, instrumental and normative rationality among the extracted codes. The frequency of rationalities is political, legal, practical, economic, normative, communicative, instrumental, religious and moral rationality Respectively. The category of political rationality has the highest frequency among the studied sources. Based on the research findings, it is concluded that the diversity and multidimensionality of the studied phenomena in public policy making requires that policy making researchers use a variety of systematic methods to make policy-makers decisions in the field of policy analysis in a way that is easier and more convenient.

Cite this article: Montazer Ataei, M., Montazer Ataei, R., & Garivani, A. (2021). Investigating Rationality in Public policy Making with Meta-synthesis Method. *Governance and Development Journal*, 1 (4), 143-180.

Publisher: Iranian Scientific Association of Public Administration & University of Sistan and Baluchestan

مجلس شورای اسلامی ایران

حکمرانی و توسعه

شماره گسترش: ۳۴۶۱-۲۷۸۳

Homepage: www.jipaa.ir

مدیریت دولتی و سازمانی

بررسی عقلانیت در سیاست‌گذاری عمومی با روش فراترکیب محبوبه منتظر عطایی^۱ | ربابه منتظر عطائی^۲ | آتنا گریوانی^۳

۱. دکتری مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، واحد مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی، مشهد، ایران. (نویسنده مسئول)، رایانامه:

mahbobehataei@mshdiau.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، مشهد، ایران، ایران.

۳. دکتری مدیریت آموزشی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی عقلانیت در سیاست‌گذاری عمومی با روش فراترکیب انجام شده است. روش پژوهش فراترکیب ضمن بررسی سیستماتیک منابع یافت شده در زمینه‌ی عقلانیت در سیاست‌گذاری به انتخاب ۴۴ منبع از میان ۳۹۵ منبع یافته شده پرداخته است. یافته‌های تحقیق نشان داد که از میان کدهای استخراج شده، ۱۷۶ کد اولیه و ۳۶ مولفه در قالب ۸ مقوله عقلانیت سیاسی، اقتصادی، تجربی، قانونی، اخلاقی، دینی، ابزاری و هنجاری شناسایی شدند. ترتیب فراوانی عقلانیت‌ها به صورت عقلانیت سیاسی، قانونی، تجربی، اقتصادی، هنجاری، ارتباطی، ابزاری، دینی و اخلاقی می‌باشد. مقوله عقلانیت سیاسی بیشترین فراوانی را در بین منابع بررسی شده داشته است. با توجه به یافته‌های تحقیق، چنین نتیجه‌گیری می‌گردد که تنوع و چند بعدی بودن پدیده‌های مورد مطالعه در سیاست‌گذاری عمومی ایجاب می‌کند که محققان رشته‌ی سیاست‌گذاری از روش‌های متنوع و نظامند استفاده نمایند تا تصمیم‌گیری سیاست‌گذاران را در حوزه‌ی تحلیل سیاست‌های عمومی آسان‌تر و راحت‌تر نماید.

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۰/۰۷/۱۸

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۰/۰۹/۱۹

واژه‌های کلیدی:

سیاست‌گذاری، سیاست‌گذاری

عمومی، عقلانیت، فراترکیب

استناد: منتظر عطائی، محبوبه؛ منتظر عطائی، ربابه و گریوانی، آتنا (۱۴۰۰). بررسی عقلانیت در سیاست‌گذاری عمومی با روش فراترکیب. حکمرانی و توسعه، ۱ (۴)، ۱۴۳-۱۸۰.

ناشر: انجمن علمی مدیریت دولتی ایران و دانشگاه سیستان و بلوچستان.

مقدمه

سیاست‌گذاری واژه‌ای است که با حکومت، دولت، جامعه، و مسائل عمومی آن گره خورده و تداعی کننده اقدام دولت در اداره صحیح امور عمومی است. از زمانی که سیاست‌گذاری عمومی به عنوان علمی دانشگاهی در جهان مطرح شده است تقریباً چهار دهه می‌گذرد. تئوری سیاست‌گذاری مرتبط با عواملی است که در چرخه سیاست‌گذاری دخیل هستند (حایری یزدی و ملکی، ۱۳۹۶: ۱۱). عقلانیت عملی است که قدرت خرد یا استدلال انسان را قانع و متقاعد می‌کند، در این معنا استدلال بر مبنای تفکر است و با احساسات و هیجانات متفاوت می‌باشد (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۸۹). الگوهای تصمیم‌گیری که بر روی عقلانیت تکیه می‌کنند، برآنند که اگر بخواهیم جهان واقعی تصمیم را بفهمیم، باید گستره‌ای را که تا بدان جا یک تصمیم، نتیجه فرآیندهای عقلانی بوده، مورد لحاظ قرار دهیم. مدل وبری تصمیم‌گیری عقلانی، نقطه شروع تحلیل عقلانی یا سیاست‌گذاری عمومی است (فروزنده و رحیمی کلور، ۱۳۹۰، ۲۲). با توجه به سهم بسیار بزرگ سیاست‌گذاری در اداره امور دولت در برابر پیچیدگی‌های محیطی، در نظر گرفتن یا مغفول ماندن شاخص‌های یک سیاست می‌تواند آن را به بهترین شکل اجرا نماید، یا اینکه آن را با شکست مواجه کند (منتظرعطائی و همکاران، ۱۳۹۸: ۱).

هربرت سایمون^۱ در سال ۱۹۸۲ از استانداردهای عقلانیت که با محدودیت‌های انسان بخصوص محدودیت‌های شناختی مطابقت دارد دفاع می‌کند. پیشنهاد اصلی او از مشاهده اینکه مردم همه‌ی گزینه‌های ممکن را در ابتدای مسأله تصمیم بررسی نمی‌کنند، شروع می‌شود. سایمون رویه خود را «رضایتمندی» می‌نامد و نظریه‌های مرتبط با این رویه را عقلانیت محدود و گاهی عقلانیت واقعی نامیده است (آقا نظری و دانش، ۱۳۹۲، ۱۴۷). نتایج تحقیقات علمی نشان می‌دهد عدم توجه به سیاست‌پژوهی و تدوین غیرعلمی آنها باعث می‌شود، سیاست‌ها جنبه‌ی اجرایی به خود نگیرند و یا در مرحله اجرا توفیق لازم را به دست نیاورند. در این راستا لاسول معتقد است کار اندیشمند سیاست‌گذار، تشخیص بیماری‌های جسم سیاست، فهم علل و پیامدهای آن، توصیه درمان و ارزشیابی است و دانش‌پژوه مانند یک پزشک باید نوعی آموزش کاربردی-علمی ببیند تا بتواند آن دانش را برای نوعی هدف ارزش محور متعالی‌تر به خدمت بگیرد (دانایی فرد،

¹ Simon

۱۳۹۲: ۲۲). همچنین بی اعتمادی مردم به نهادهای سیاست‌گذاری از آنجایی نشأت می‌گیرد که پیامدهای یک سیاست غلط، بدون در نظر گرفتن ابعاد عقلانیت در آن، به صورت ناکارآمد پدیدار می‌گردد.

در سال‌های اخیر با افزایش پژوهش‌ها در حوزه‌های مختلف علمی و انفجار اطلاعات، تسلط در تمامی ابعاد یک رشته و به‌روز بودن در این زمینه تا حدود زیادی امکان‌پذیر نیست. هر رشته‌ی علمی دارای موضوعاتی متفاوتی است که بر پژوهش در آن رشته تاثیر می‌گذارد و موجب پیچیده شدن عرصه روش‌شناسی هر رشته‌ی علمی می‌شود. همزمان با این تحولات در ده‌های اخیر، روش‌های پژوهش نیز دست‌خوش تحولات گسترده‌ای شده است و در نتیجه ضرورت مجهز شدن پژوهشگران رشته‌های علمی به مهارت‌های روش‌شناسی را دو چندان کرده است. تحلیل‌گران سیاست‌گذاری برای استخراج و ارائه‌ی بهتر شواهد متقن علمی، نیاز به کاربرد روش‌های نوین پژوهش دارند. روش فراترکیب می‌تواند پژوهش‌گران سیاست‌گذاری را در زمینه‌ی ارائه نگاه جامع و عمیق به یک مسئله سیاست‌یاری رساند (کمالی، ۱۳۹۶: ۷۲۲). لذا با توجه به موارد مذکور، هدف پژوهش حاضر، گردآوری مولفه‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری و ارائه چارچوبی یکپارچه با استفاده از مطالعات کیفی گذشته و روش فراترکیب می‌باشد.

ادبیات موضوع و پیشینه تحقیق

درخصوص چارچوب نظری تحقیق و سیاست‌گذاری عمومی بیان شده است که سیاست‌هایی که حکومت تدوین می‌کند، متأثر از انواع عقلانیت‌هاست. بر اساس تمایز بین اهداف و معنی این رویکرد فرض می‌کند که همه تصمیمات عمومی باید ابتدا بر اساس عقلانیت باشد. جامعه باید از طریق دولت، اهداف و ارزش‌های اجتماعی ایجاد شود. واضح است که این اهداف و ارزش‌ها بسته به زمان و کشورهای مورد تجزیه و تحلیل متفاوت است (کنستانتین^۱، ۲۰۱۳: ۴۳). پال انواع عقلانیت مربوط به تحلیل سیاست را به چهار دسته عقلانیت‌های قانونی، تجربی، هنجاری و منطقی تقسیم کرده است. عقلانیت قانونی به تحلیل به‌دست آمده در تدوین و اجرای سیاست با توجه به سازگاری با قوانین و فرامین بالادستی اشاره دارد؛ عقلانیت تجربی تحلیل سیاست را از

^۱ Constantin

نقطه نظر پیامدها و هزینه‌ها، منافع سیاست و توجه به تجربیات عملی کسب شده مورد توجه قرار می‌دهد. عقلانیت هنجاری به ارزش‌های موجود یا مطلوب جامعه در امر تدوین و تحلیل سیاست اشاره دارد و در نهایت عقلانیت منطقی به سازگاری و هم‌افزایی سیاست‌های جاری با یکدیگر و عدم تناقض آن‌ها با هم اشاره می‌کند (امیری فرح آبادی، ۱۳۹۶: ۱۰۷). اسلن، محقق برجسته مدیریت دولتی، با توجه به رویکرد پنجم پست مدرنیسم یعنی عدم وجود ابر عقلانیت، سعی می‌کند مدلی ارائه دهد که در آن الزامات مختلف عقلانیت‌های بازیگر در عرصه سیاست‌گذاری مورد خدشه قرار نگیرد و یا یکی بر دیگری اولویت نیابد. به نظر این محقق، هر رویکردی در سیاست‌گذاری باید الزامات عقلانیت چهارگانه اقتصادی، سیاسی، قانونی و حرفه‌ای (عملی) را رعایت کند (خیامی، ۱۳۹۳: ۶۲). در خصوص مدل عقلانیت محدود، مارچ و سایمون با ارائه مدل رضایت‌بخش، تصمیم‌گیری را از جنبه رفتاری مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند. بر اساس الگوی سایمون کیفیت رضایت‌بخش، مهم‌ترین کیفیتی است که تصمیم‌گیرندگان به طور واقعی به آن دست می‌یابند. تصمیم‌گیرندگان بدیل‌هایی را انتخاب خواهند کرد که اهدافشان را در حد رضایت‌بخشی محقق سازد (الوانی و شریف زاده، ۱۳۹۴: ۳۵-۳۶). در مدل انتخاب عمومی، که از نظریه‌های اقتصادی سرچشمه می‌گیرد، پرسش کانونی در اینجا آن است که کالاها و خدمات عمومی کمیاب را در جامعه چگونه می‌توان تقسیم و توزیع کرد. این مدل با برداشتی از انسان به عنوان یک تصمیم‌گیرنده، توضیح می‌دهد که چگونه انسان در مورد مصرف و تولید کالاها و خدمات عمومی، تحت قوانین و ساختارهای مختلف تصمیم‌گیری، انتخاب خود را انجام می‌دهد، به عبارت دیگر سطح تحلیل در این مدل فردی است (خیامی، ۱۳۹۳: ۷۷). در خصوص عقلانیت در سیاست‌گذاری، تحقیقاتی در گذشته صورت پذیرفته است که از جمله می‌توان به تحقیق حسین‌زاده (۱۳۹۵) اشاره کرد که در تحقیقی تحت عنوان نظریه عقلانیت و مصوبات عدالتی مجلس شورای اسلامی دوره هفتم و هشتم به مصوبات مجلس شورای اسلامی در دوره هفتم و هشتم پرداخته است. فروزنده و رحیمی (۱۳۹۰) در تحقیقی تحت عنوان عقلانیت و جایگاه آن در سیاست‌گذاری، عقلانیت را عاملی بر بهبود سیاست‌گذاری فرهنگی، سیاسی و اقتصادی می‌دانند. بابایی و توکلی (۲۰۱۷) تحقیقی تحت عنوان احصاء عقلانیت‌های پایه دار در

فرایند سیاست‌گذاری عمومی را به روش پژوهش کیفی انجام داده‌اند که نشان دادند، عقلانیت در سیاست‌گذاری از نظر پال شامل ابعاد هنجاری، تجربی، منطقی و قانونی می‌باشد. کنستانتین (۲۰۱۳) در تحقیقی تحت عنوان مدل عقلانیت در سیاست‌گذاری به این نتیجه رسیده است که ممکن است در مورد مدل عقلایی، فقط زمانی که مشخص شد که این ارزش‌ها یا اهداف اجتماعی می‌تواند در عقلانیت عملکرد کار کند؛ این یک هدف برای یافتن راه‌هایی برای به حداکثر رساندن این اهداف است.

روش پژوهش

روش فراترکیب عصاره پژوهش‌های انجام گرفته در یک موضوع خاص را به شیوه نظام‌مند و علمی فراروی سیاست‌گذاران قرار می‌دهد که نقش مهمی در روشن کردن ابعاد مختلف پدیده‌های سیاستی پیچیده دارد (کمالی، ۱۳۹۶: ۷۲۱).

نوع تحقیق از حیث هدف، کاربردی و از نظر نحوه‌ی گردآوری داده‌ها، اسنادی و کتابخانه‌ای می‌باشد. همچنین جامعه‌ی مورد مطالعه کلیه مقالات با کلیدواژه‌ی عقلانیت، سیاست‌گذاری یا خط‌مشی‌گذاری در بین سال‌های ۱۳۸۰ یا ۲۰۰۰ تاکنون بوده است که تعداد ۳۹۵ منبع یافت شده است که نمونه‌ی مورد مطالعه با توجه به معیارهای ورود و خروج در جدول (۳) و ارزیابی نهایی، ۴۴ مقاله انتخاب شدند. در این پژوهش، از روش هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروسو (۲۰۰۷) استفاده شده است که به تفکیک در ذیل به آن اشاره شده است.

سؤال تحقیق

برای تنظیم سؤال تحقیق از پارامترهای مختلفی مثل جامعه مورد مطالعه، چه چیزی، چه موقع و چگونگی روش، استفاده می‌شود. در این پژوهش، این سؤال مورد کنکاش قرار گرفت: "مدل عقلانیت در سیاست‌گذاری در مطالعاتی که صورت گرفته است کدام است؟" چه چیزی، یعنی اینکه چه چیزی مورد مطالعه است؟ در این پژوهش، سؤال عقلانیت در سیاست‌گذاری چیست؟ چه چیزی این مطالعه را تشکیل می‌دهد؛ چه کسی، منظور این است که جامعه مورد مطالعه چه کسانی را در بر می‌گیرد؟ در این پژوهش منظور از چه کسی، پایگاه‌های داده و مجلات و نشریات داخل و خارج از کشور مدنظر است. چه زمانی، منظور این است که چارچوب زمانی

مقالات از چه تاریخی می باشد؟ در این پژوهش بازه‌ی زمانی از سال ۲۰۰۰ میلادی و یا از سال ۱۳۸۰ شمسی تا اکنون مورد بررسی قرار گرفته است. چگونه، منظور از چگونه این است که روش‌های گردآوری داده‌ها به چه شکلی می‌باشد. در این پژوهش داده‌های ثانویه که همان اسناد و مدارک گذشته می‌باشد مورد استفاده قرار گرفته است.

جستجوی نظام‌مند ادبیات

برای گردآوری داده‌های پژوهش، از اسناد گذشته، شامل کلیه پژوهش‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری عمومی استفاده شده است. جدول (۱) واژگان کلیدی مورد جستجو را نشان داده است.

جدول (۱) واژگان کلیدی مورد جستجو

فارسی	انگلیسی
عقلانیت/سیاست‌گذاری - خط مشی‌گذاری	Rationality/Policy Makin

در گام نخست، پایگاه‌های داده معرفی شده با استفاده از واژگان و اصطلاحات کلیدی جدول فوق جستجو شدند و تمامی مقالات بر اساس ارتباط عنوان مقاله با آنها در یک فایل صفحه گسترده جمع‌آوری شدند. جدول (۲) منابع مورد جستجو را نشان می‌دهد.

جدول (۲) منابع مورد جستجو

شرح	تعداد	تعداد منابع قابل قبول در این مرحله
اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی و پایگاه نشریات کشور	۸۰	۱۷
اسکوپوس، امرالد، ساینس دایرکت، اسپرینگر	۳۱۵	۴۱
جمع	۳۹۵	۵۸

انتخاب متون مناسب

از میان ۳۹۵ مطالعه، ۵۸ پژوهش انتخاب گردید. جدول (۳) معیارهای پذیرش منابع را نشان می‌دهد.

جدول (۳) معیارهای پذیرش و عدم پذیرش مقالات (معیارهای ورود و خروج)

شاخص	معیار پذیرش	معیار عدم پذیرش
زبان پژوهش	فارسی و انگلیسی	غیر از فارسی و انگلیسی
زمان انجام	از سال ۲۰۰۰ میلادی (سال ۱۳۸۰ شمسی) تا اکنون	قبل از سال ۲۰۰۰ میلادی (سال ۱۳۸۰ شمسی)
روش تحقیق	کیفی و کمی / کمی	غیرکیفی
جامعه مورد مطالعه	عقلانیت	غیر عقلانیت
شرایط مورد مطالعه	نقش عقلانیت در سیاست‌گذاری	مواردی غیر از این دو مورد
نوع مطالعه	مقالات چاپ شده در مجلات و فصول کتاب	مقالات کنفرانسی و مقالات نامعتبر

همان‌طور که بیان شد مقاله‌های مرتبط با کلیدواژه‌های تحقیق ۳۹۵ مقاله بوده است که پس از بررسی عنوان تحقیق ۲۰۰ مقاله حذف گردیدند. ۱۹۵ مقاله برای چکیده مورد بررسی قرار گرفت که تعداد ۱۲۰ مقاله حذف شد و تعداد ۷۵ مقاله برای بررسی متن کامل آنها وارد مرحله بعد شد که در نهایت با حذف ۱۷ مقاله نامرتب با متن تعداد ۵۸ مقاله در این مرحله انتخاب گردید.

استخراج اطلاعات پژوهش

در این پژوهش، اطلاعات به صورت جدولی استخراج شد که برای هر مقاله، نام و نام خانوادگی نویسنده، سال، متغیرهای مهم در خصوص عقلانیت در سیاست‌گذاری و ابعاد آن درج گردید.

تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی

در این پژوهش ابتدا کلیه مولفه‌های مربوطه شناسایی شد و در گام نهایی بر اساس فراوانی هر کدام از مولفه‌ها در جدولی، اولویت آنها مشخص گردید.

کنترل کیفیت

برای حفظ کیفیت مطالعه، بررسی گسترده منابع فارسی و تلاش در جهت اولویت بندی و شناسایی دقیق مولفه‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری انجام شده است. از آنجا که مقالات باقیمانده می‌بایست به لحاظ کیفیت محتوا مورد بررسی قرار گیرند، روش ارزیابی حیاتی مورد استفاده قرار گرفت. به این منظور، از چک لیستی مشتمل بر ۱۰ سؤال استفاده شد که در بررسی دقت، اعتبار و اهمیت مطالعات کیفی پژوهش محقق را یاری نمود. سؤالات این ارزیابی کیفی شامل بررسی اهداف پژوهش، منطق روش، طرح پژوهش، روش نمونه‌برداری، جمع‌آوری داده‌ها، انعکاس‌پذیری یا رابطه میان محقق و مشارکت‌کنندگان، ملاحظات اخلاقی، دقت تجزیه و تحلیل داده‌ها، بیان واضح و روشن یافته‌ها و ارزش پژوهش بوده است. هنگام استفاده از این ابزار، مقالات، مطالعه شده و برای هر مقاله به لحاظ دارا بودن ویژگی‌های بالا، امتیازی بین یک تا پنج اختصاص یافت. در این پژوهش، تعداد ۱۴ مقاله به دلیل کسب امتیاز ضعیف و خیلی ضعیف حذف شدند و ۴۴ مقاله در فرایند ارزیابی پذیرفته شدند. روایی یا اعتبار روش فراترکیب مانند بسیاری از روش‌های پژوهش کیفی منوط به معیارهایی مانند شفافیت، ساختار اجرای پژوهش، حوزه‌ی مورد بررسی، تعمیم‌پذیری یافته‌های آن است. برای تعیین پایایی در تحقیق کیفی از روش توافق بین دو کدگذار از ضریب کاپا استفاده شده است. بدین معنا که کدگذار دیگر، بدون اطلاع از نحوه ادغام کدها و مفاهیم ایجاد شده توسط پژوهشگر، اقدام به دسته‌بندی کدها در مفاهیم کرده است. سپس مفاهیم ارائه شده توسط پژوهشگر با مفاهیم ارائه شده توسط این فرد مقایسه شده است. در این تحقیق تعداد ۶ مقاله (۱۵ درصد از اسناد) برای ارزیابی در اختیار یکی از خبرگان قرار گرفته و نتایج حاصل از کدگذاری نشان می‌دهد که ضریب کاپای محاسبه شده توسط نرم افزار اس پی اس اس مقدار $0/632$ بوده است که با توجه به اینکه بیشتر از $0/6$ است و چون عدد معنادار حاصل شده

برای شاخص کاپا کوچکتر از ۰/۰۵ است، فرض وابستگی کدهای استخراجی به هم تأیید می‌گردد و در انتها در مرحله‌ی یافته‌های فراترکیب، نتایج حاصل از مراحل قبل مورد بررسی قرار می‌گیرند.

ارائه یافته‌ها

در این مرحله از روش فراترکیب، یافته‌های حاصل از مراحل قبل به شیوه‌ی کدگذاری باز و محوری ارائه می‌شوند که در قسمت یافته‌های تحقیق آمده است. لازم به ذکر است که منظور از کدگذاری باز عبارت است از فرایند تحلیلی که از طریق آن مفاهیم مشخص شده و ویژگی‌ها و ابعاد آنها از درون کشف می‌شوند. در مرحله کدگذاری باز پژوهشگر مفاهیم را شناسایی و بر حسب خصوصیات و ابعادشان بسط می‌دهد. کدگذاری محوری، فرآیند ربط دهی مقوله‌ها با زیر مقوله‌هایشان و پیوند دادن مقوله‌ها در سطح ویژگی‌ها و ابعاد است. این کدگذاری به این دلیل که کدگذاری حول "محور" مقوله تشریح می‌شود "محوری" نامیده می‌شود (امیدی کیا و دیگران، ۱۳۹۰، ۴۶).

یافته‌های تحقیق به صورت کدگذاری باز و محوری و کدهای اولیه به تعداد ۱۹۰ کد استخراج شده از ۴۴ مقاله در جدول (۴) آمده است.

جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
اسلن (۲۰۰۲)	<p>مشروعیت، قانونی بودن - اتکا به قانون اساسی و سایر قوانین در سیاست‌گذاری - دموکراتیک، پاسخگویی قبل از قانون - توجه به الزامات قانونی به جهت رعایت اطمینان قانونی در رفتارهای دولت - عدالت - محافظت از بروز عمل خودسرانه - کنترل - اطمینان یافتن از حداقل درجه خردمندی در اقدامات حکومت - شفافیت و انسجام در سیستم قانونی - تحلیل سیاست از نقطه نظر پیامدها و هزینه‌ها - توجه به منافع سیاست - تکیه داشتن بر اقدامات واقعی - دانش عملی در حوزه‌های سیاست - توجه به امکان‌سنجی مداخلات دولت - توجه به اصول اقتصادی و انگیزه اقتصادی - توزیع نابرابر منابع در یک سیستم دموکراتیک - توانایی توزیع نابرابر منابع مختلف در عین ادعای برابری - توجه به قدرت فرد یا گروه‌های ذینفع - توجه به یکپارچگی جامعه - مشارکت جمعی در حل مسائل عمومی - جدایی طلبی اقوام و گرایش‌های گریز از مرکز - افزایش گروه‌های متعرض به سیاست‌های ماخوذه - قدرت متقاعدسازی طرف مقابل با رویه‌های رأی دهی و قدرت قانون‌گذاری</p>

ادامه جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
اصلان زاده (۱۳۹۴)	<p>سیاست‌گذاری بر اساس معیارهای ارزشی و هنجاری - توانایی تنظیم مسائل - پیشرفت مناسب تعاملی از رشد نهادهای گفتگو</p>
پال ^۱ (۲۰۱۰)	<p>سازگاری با قوانین بالادستی - توجه به تناسب و سازگاری و هم‌افزا بودن سیاست با قوانین و فرامین بالادستی خارجی سازمان - پایین بودن کمیت ناسازگاری - تلاش برای هم‌راستا کردن قوانین بالادستی به منظور وضع سیاست‌های بهینه - درک و تحلیل درست قوانین بالادستی و یافتن راه‌کارهای قانونی جهت پیاده‌سازی سیاست‌ها - سازگاری و هم‌افزایی سیاست‌های جاری با یکدیگر - عدم تناقض سیاست‌ها با هم - ارزش‌های موجود یا مطلوب جامعه در امر تدوین و تحلیل سیاست</p>
برزگر و حسین زاده (۱۳۹۵)	<p>انطباق سیاست‌ها با هنجارهای قانونی - قانونمندی سیاست‌ها توسط دولت - توجه به سازوکارهای اجرایی قانونمند - تقنین سیاست‌های موثر بر موفقیت این سیاست - هم‌خوانی با سیاست‌های کلان و جامع‌تر کشور - آموزش کارگزاران - بهره‌مندی از تجربه‌های مشابه - وجود افراد متخصص در زمینه سیاست‌گذاری - نظریه‌های جامعه‌شناسی سازمان و نظریه‌های روانشناسی اجتماعی - نحوه ابلاغ دستورات و ارائه گزارش‌ها - نحوه</p>

^۱ Pal

	<p>ارتباط بین نهادها و ساختارها - انجام پژوهش در حیطه موضوع - کسب بهره‌مندی از دانش عملی و نظری در دسترس - امنیت اقتصادی - حفظ مشروعیت سیاسی در عین توزیع نابرابر منابع بین طبقات جامعه - اقناع شهروندان طبقات ثروتمند به توزیع نابرابر منابع (منابع بیشتر برای طبقات پایین) - پذیرش سیاست از طرف گروه‌ها و جناح‌ها - حمایت مردم از حکومت به طرق انتخابات - حمایت یا انتقاد نخبگان مذهبی، سیاسی و رسانه‌ای از مجموعه اقدامات</p>
<p>دانایی فرد (۱۳۸۷)</p>	<p>استحکام سیاست‌ها بر مبنای اخلاق - همراهی نکردن ملت با اجرای سیاستها در بی اخلاقی دولت</p>
<p>فراسر^۱ و همکاران (۲۰۱۵) / هانسن و کورنو^۲ (۲۰۱۲)</p>	<p>تسلط بر عقلانیت مبتنی بر ارزش بیش از عقلانیت ابزار</p>

¹ Fraser

² Hansen and Kørnø

ادامه جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
بابایی و توکلی (۱۳۹۵)	<p>ایجاد فضایی جهت مطالبه پاسخگویی از سیاست‌گذار - تدوین روشن‌بینانه اهداف - حصول اطمینان از تطبیق سیاست در حال تدوین با عقلانیت‌های پایه در آن حوزه - بررسی حوزه اختیارات لایه حاکمیت برای برخورد با مسائل از منظر قوانین بالادستی - میزان ناسازگاری سیاست‌های کنونی جاری - توجه به سازگاری و هم‌افزایی درونی سیاست با سایر سیاست‌های مربوطه - توجه به سازگاری و هم‌افزایی افقی سیاست با سیاست‌های سایر حوزه‌ها - توجه به سازگاری و هم‌افزایی عمودی سیاست با اهداف کلان بالادستی - توجه به قوانین و سیاست‌های موازی در حال وضع - ارزیابی نتایج سیاست با توجه به نتایج سازگاری یا ناسازگاری با سایر سیاستها - توجه به علل ریشه ای مسائل - وجود یا امکان فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای یک سیاست - قابلیت شاخص سیاست و عدم کلی‌گویی آن - استفاده از تجربه سایر کشورها - فراهم نمودن به موقع زیرساخت‌های اجرا برای مجریان سیاست - تقویت عوامل رشد و از میان بردن موانع رشد - زمان‌بندی اجرای سیاست - رعایت تناسب زمانی و انتظارات محقق شده - در نظر گرفتن خروجی‌ها و پیامدها - بررسی میزان تحقق اهداف اولیه سیاست - داشتن نگاه بلند مدت در ارزیابی هزینه‌ها و منافع - پایش به‌موقع شاخص‌ها و ارزیابی حین اجرا جهت بررسی اجرای درست سیاست و انجام اقدام لازم - انتخاب سیاست مبتنی بر ارزیابی پیشین - پایبند بودن و اصرار به استفاده از داده‌های واقعی در ارزیابی - انتخاب مساله با بیشترین تاثیرگذاری بر جامعه - انتخاب مساله با توجه به شان حاکمیت (عدم مداخله در امور زیر مجموعه‌ها) - غلبه نگاه فراهشی بر نگاه بخشی - تفویض اختیار به مدیران سطوح پایین‌تر جهت اجرای سیاست به روش منطقی و معقول - تدوین سیاست‌های متفاوت با توجه به اقتضات گروه‌های مختلف - شناسایی کامل ذینفعان و توجه به مدیریت منافع متقابل آنان - هوشمندی در خصوص تمایلات منفعت‌طلبانه سازمان‌های زیرمجموعه - ایجاد هم‌فهمی میان مجریان سیاست و لایه حاکمیت - پایین بودن میزان استثنائات و تبصره‌ها در سیاست</p>
آقا نظری و دانش (۱۳۹۲)	<p>ترکیب عوامل اشتیاق‌ها، افکار، انگیزه‌ها، احساسات، باورها و امیال - ارزیابی و قضاوت مستدل در مورد نیازها و اولویت‌بندی آنها - ارزیابی کالاهای و خدماتی که می‌تواند نیازها را برطرف سازد.</p>
دانش فرد (۱۳۹۵)	<p>دخالته ندادن عوامل بی‌ربط - حذف نکردن عوامل مرتبط - محاسبه هزینه‌ها و فواید - تخمین زدن هزینه‌ها و فواید بیش از حد واقع یا کمتر از حد واقع</p>
پورعزت وهمکاران (۱۳۹۲)	<p>وجود اهداف و ترجیحات مشخص - مطالعات کامل - خردگرایی انسان اقتصادی در مقابل انسان اجتماعی - بازی‌های قدرت، داد و ستدها - توافق بین بازیگران سیاست و صاحبان قدرت - لحاظ شدن نفع گروه‌های خاص و نه الزاماً منافع عمومی</p>

ادامه جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
گریتی ^۱ (۲۰۱۲)	محدودیت‌های مدل‌های کلاسیک و کمی برای تصمیم‌گیری در حوزه توسعه پایدار
فیلکه و ویلسون ^۲ (۲۰۱۶) / لمیلیر و همکاران ^۳ (۲۰۱۵) / پولز ^۴ (۲۰۱۵) / راسل و فریم ^۵ (۲۰۱۳)	دید وسیع‌تر از یک اقتصاد
دانایی فر و همکاران (۱۳۸۸)	تبعیض بین گروه‌ها و احزاب- استئنا قائل شدن بدون توجیه منطقی- استئنا قائل شدن بدون توجیه قانونی- یکپارچه شدن اقدامات در بدنه دولت- قانونمند کردن نحوه برخورد با مسأله‌ای که تا پیش از این قانونمند نبوده - ایجاد مبانی قانونی برای پدیده‌های اجتماعی- هماهنگی خط‌مشی با دیگر سیاستها- انطباق رفتارها با هنجارهای قانونی- توجه به تجربه‌های مشابه - وجود افراد متخصص - آموزش کارگزاران- وجود حساسیت روی مسأله- اصول اقتصادی و انگیزه اقتصادی- توجه به مسائل مربوط به اجتماع- انتقال دادن مسأله به بخش دیگر- نمایشی بودن راه حل‌های مسائل- توجه به نظریه‌های جامعه شناسی و روان شناسی - صلاحیت و مشروعیت ملاحظه- مدل ها، نرم افزارها و سخت افزارهای ارتباطی- افزایش یا ادامه قدرت برخی افراد و گروه‌ها- احساس خطر برخی افراد و نهادهای دارای نفوذ- استقلال سیاسی نظام یا گروه حاکم - حمایت یا انتقاد افراد پرنفوذ از مجموعه اقدامات - توجه به استمرار قدرت فردی و گروهی- قصد دولت برای بهبود وجهه قدرت - حمایت مردم از حکومت- کمک‌رسانی به نهادهای دولتی در مواقع لزوم - یکپارچگی ظهور تیپ‌های اجتماعی خاص- اجماع در بین تصویب کنندگان- اعتقاد به ارزش‌های اسلامی- تدوین سیاستها بر پایه ارزش‌های دینی

¹ Garrity

² Fielke and Wilson

³ Lemeilleur

⁴ Pols

⁵ Russell and Frame

ادامه جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
دای (۱۳۸۷)	آگاهی از تمام ترجیحات ارزشی جامعه و وزن آنها - اطلاع از تمام بدیل‌های سیاسی در دسترس - اطلاع از نتایج هر یک از بدیل‌ها - وجود اطلاعاتی در مورد سیاست‌های بدیل - ظرفیت قابل پیش بینی از نتایج سیاست‌های بدیل - آگاهی از محاسبه دقیق سود و زیان - محاسبه‌های مالی هریک از بدیلها - گزینش مؤثرترین بدیل با در نظر گرفتن هزینه‌ها
فروزنده و رحیمی کلور (۱۳۹۰)	شان عقل در رابطه انسان و اخلاقیات - توجه به دانش‌های مفهومی با شواهد - توجه به اهداف با ملاحظات - تاکید بر رابطه بین مباحث نظری و عملی - توجه به بی‌کفایتی‌های موجود در اجرای سیاست‌ها
فلپشر (۲۰۰۶) و پورعزت و رحیمیان (۱۳۹۱)	تعریف مشکلات - شکل‌دهی اهداف با مشکلات - آزمون گزینه‌های گوناگون مساله - انتخاب جریان خاصی از کنش‌ها و برگردان آن‌ها به خطامشی‌ها - تلاش برای اجرای خطامشی‌ها
: فوکسون ^۱ (۲۰۰۶) / فوکسون و همکاران (۲۰۱۳)	رفع پیچیدگی‌های محدودیت در توسعه پایدار
قربانی زاده و همکاران (۱۳۹۶)	ظرفیت تعامل با نهادها و اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی - توجه به مبانی ارزشی و آرمان‌های نظام اسلامی - عقلانیت مبتنی بر ظرفیت بین المللی - عقلانیت مبتنی بر مخاطب بین المللی
خیامی (۱۳۹۳)	سیاست‌گذاری با رعایت بیشتر بودن منافع اجتماعی
غفاری و همکاران (۱۳۹۵)	کسب حداکثر منافع اجتماعی - اتصال به منبع و حیاتی
بولی ^۲ و همکاران (۲۰۱۴) / میلر ^۳ (۲۰۱۴) / استرزیلیکا ^۴ و همکاران (۲۰۱۶)	ادغام عقلانیت ذاتی و ابزار برای پایداری

^۱ Foxon^۲ Boley^۳ Miller^۴ Strzelecka

ادامه جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
دانایی فر و همکاران (۱۳۸۸) / برزگر و حسین زاده (۱۳۹۵)	تحلیل‌های هزینه و منفعت - رفاه شهروندان - درآمد ملی - اشتغال ملی - پذیرش خطمشی از طرف گروه‌ها و شهروندان
عباسی و همکاران (۱۳۹۷)	وجود یک نهاد هماهنگ‌کننده - تعهد سیاست‌گذاران به شفافیت
هاولت ^۱ (۱۳۸۰)	سیاست‌گذاری با رعایت بیشتر منافع اجتماعی نسبت به هزینه - مثبت بودن تفاوت میان ارزش به دست آمده با از دست رفته
هایوسکنوست ^۲ (۲۰۱۴)	نیاز به گسترش از فرد به همکاری بر اساس عقلانیت
لینک و جنتوفت ^۳ (۲۰۱۴)	اهمیت هماهنگی ذینفعان در بازار
هایوسکنوست ^۴ (۲۰۱۴)	نیاز به گسترش از فرد به همکاری بر اساس عقلانیت
لینک و جنتوفت ^۵ (۲۰۱۴)	اهمیت هماهنگی ذینفعان در بازار
اکتاویو ^۶ (۲۰۱۴)	یکپارچگی مبنای تفکرات و حوزه‌ها در سیاست‌گذاری
رودریگوز ^۷ (۲۰۱۳)	بازیابی گذشته سنتی و زندگی در جوامع
تارافدر و بجنونیز ^۸ (۲۰۱۰)	محدودیت‌های تصمیم‌گیری اعمال شده از بالا به پایین

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

¹ Howlett

² Hausknost

³ Linke and Jentoft

⁴ Hausknost

⁵ Linke and Jentoft

⁶ Octavio

⁷ Rodriguez

⁸ Tarafdar and Bjønness

ادامه جدول (۴) کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته

منبع	کدهای اولیه استخراج از مطالعات گذشته
همیلتون ^۱ (۲۰۱۰)/پلاتو و پلاتو ^۲ (۲۰۰۶)	نیاز به در نظر گرفتن محیط طبیعی در عقلانیت سازمانی
استید و میچیزز ^۳ (۲۰۰۴)	یکپارچگی عوامل خاص مرتبط با سیاست گذاری
اصلان زاده (۱۳۹۴)	عقلانیت بر اساس ارتباط و تعامل
ایگنبرگر و پارتیداریو ^۴ (۲۰۰۰)	ادغام دو ختمشی با اهداف مشترک
آنجا و اوالد ^۵ (۲۰۰۶)	یکپارچه سازی ختمشی به عنوان فرایند و خروجی همسانی
جهانینان ^۶ (۱۳۹۰)	تقویت احساس کرامت اخلاقی
هولدن ^۶ (۲۰۱۱)	برنامه ریزی ارتباطی در عمل
ابلیلاش و سینگه ^۷ (۲۰۰۹)	تمرکز عقلانیت بر رشد اقتصادی به جای عقلانیت متمرکز بر رفاه
ساپونتزاکي و واسنهوون ^۸ (۲۰۰۵)	محدودیت های تصمیم گیری از بالا به پایین
هرمان ^۹ (۲۰۱۶)	فقدان ارزش ها، احساسات، باورها
هیکس ^{۱۰} و همکاران (۲۰۱۲)	تعریف افراد دارای مسئولیت پایداری

¹ Hamilton² Plottu³ Stead and Meijers⁴ Eggenberger and Partidário⁵ Anja adn Ewald⁶ Holden⁷ Abhilash and Singh⁸ Sapountzaki and Wassenhoven⁹ Herman¹⁰ Hicks

پس از استخراج کدهای اولیه، برای دسته‌بندی مفاهیم، از کدگذاری محوری استفاده شده است. جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری را نشان می‌دهد.

جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری

کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری	مولفه	ابعاد
دموکراتیک، پاسخگویی قبل از قانون	دموکراسی	عقلانیت قانونی
ایجاد فضایی جهت مطالبه پاسخگویی از سیاست‌گذار		
توجه به الزامات قانونی به جهت رعایت اطمینان قانونی در رفتارهای دولت	قانونمندی	
برابری، عدالت		
تبعیض بین گروه‌ها و احزاب		
استثنا قائل شدن بدون توجیه منطقی		
استثنا قائل شدن بدون توجیه قانونی		
محافظت از بروز عمل خودسرانه	محافظت از بروز عمل خودسرانه	
کنترل		
یکپارچه شدن اقدامات در سرتاسر بدنه دولت	خردمندی در اعمال دولت	
اطمینان یافتن از حداقل درجه خردمندی در اقدامات حکومت		
انطباق سیاست‌ها با هنجارهای قانونی		
قانونمندی سیاست‌ها توسط دولت	شفافیت و انسجام	
توجه به سازوکارهای اجرایی قانونمندی		
شفافیت و انسجام در سیستم قانونی		
قانونمندی کردن نحوه برخورد با مسأله‌ای که تا پیش از این قانونمندی نبوده		
تدوین روشن‌بینانه اهداف		

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست‌گذاری

ابعاد	مولفه	کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست‌گذاری
عقلانیت قانونی	سازگاری با قوانین	ایجاد مبانی قانونی برای پدیده‌های اجتماعی
		هماهنگی خط‌مشی تدوین شده با دیگر سیاست‌ها
		حصول اطمینان از تطبیق سیاست در حال تدوین با عقلانیت‌های پایه در آن حوزه
		تقنین سیاست‌های موثر بر موفقیت این سیاست
		هم‌خوانی با سیاست‌های کلان و جامع‌تر کشور
		بررسی اختیارات لایه حاکمیت برای برخورد با مسائل از منظر قوانین بالادستی
		سازگاری با قوانین و فرامین بالادستی
		توجه به تناسب و سازگاری سیاست با قوانین و فرامین بالادستی خارج
		پایین بودن کمیت ناسازگاری
		تلاش برای هم‌راستا کردن قوانین بالادستی به منظور وضع سیاست‌های بهینه
		تحلیل درست قوانین بالادستی و یافتن راهکار قانونی جهت پیاده‌سازی سیاستها
		سازگاری و هم‌افزایی سیاست‌های جاری با یکدیگر
		عدم تناقض سیاست‌ها با هم
		میزان ناسازگاری سیاست‌های کنونی جاری
		توجه به سازگاری و هم‌افزایی درونی سیاست با سایر سیاست‌های مربوطه
		توجه به سازگاری و هم‌افزایی افقی سیاست با سیاست‌های سایر حوزه‌ها
		توجه به سازگاری و هم‌افزایی عمودی سیاست با اهداف کلان بالادستی
		توجه به قوانین و سیاست‌های موازی در حال وضع
		ارزیابی نتایج سیاست با توجه به نتایج سازگاری یا ناسازگاری با سایر سیاستها
		انطباق رفتارها با هنجارهای قانونی
مشروعیت، قانونی بودن		
اتکا به قانون اساسی و سایر قوانین در فرایند سیاست‌گذاری		
عقلانیت تجربی	توجه به تجربیات عملی کسب	تحلیل سیاست از نقطه نظر پیامدها و هزینه‌ها
		توجه به منافع سیاست
		تکیه داشتن بر اقدامات واقعی
		توجه به تجربه‌های مشابه و نحوه کسب آن

بهره‌مندی از تجربه‌های مشابه	شده	
توجه به دانش‌های مفهومی با شواهد		

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری

ابعاد	مولفه	کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری	
تجربه	توجه به تجربیات عملی کسب شده	توجه به ارزش‌ها و اهداف با ملاحظات مربوط به هر خط‌مشی	
		تاکید بر رابطه بین مباحث نظری و عملی مدیریت دولتی	
		توجه به بی‌کفایتی‌های موجود در نحوه اجرای سیاستها	
عقلانیت تجربی	دانش عملی در مورد الگوهای رفتاری	وجود افراد متخصص در زمینه خط‌مشی	
		وجود افراد متخصص در زمینه سیاست‌گذاری	
		آموزش کارگزاران	
		دانش عملی در بخشها و حوزه‌های سیاست	
	توجه به روانشناسی و جامعه‌شناسی	توجه به نظریه‌های جامعه‌شناسی سازمان و روان‌شناسی اجتماعی	نظریه‌های جامعه‌شناسی سازمان و نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی
			امکان سنجی مداخله دولت
	تسلط بر تئوری مناسب با سیاست‌گذاری	توجه به ابزارهای علوم ارتباطات	صلاحیت و مشروعیت مداخله
			توجه به امکان‌سنجی مداخلات دولت
			انجام پژوهش در حیطه موضوع
	توجه به واقعیت عمل و تجربه	توجه به علل ریشه‌ای مسائل	کسب بهره‌مندی از دانش عملی و نظری در دسترس
مکانیزم‌ها و مدل‌ها، نرم افزارها و سخت افزارهای ارتباطی			
نحوه ابلاغ دستورات و ارائه گزارش‌ها			
نحوه ارتباط بین نهادها و ساختارها			
وجود یا امکان فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای یک سیاست			
توجه به واقعیت عمل و تجربه	توجه به علل ریشه‌ای مسائل	قابلیت شاخص سیاست و عدم کلی‌گویی آن	
		استفاده از تجربه سایر کشورها	

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری

ایجاد	مؤلفه	کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری
عقلانیت تجربی	توجه به واقعیت عمل و تجربه	استفاده از تجربه سایر کشورها
		توانایی اداره و تنظیم مسائل (عمل بر اساس عقل)
		فراهم نمودن به موقع زیرساختهای اجرا برای مجریان سیاست
		تقویت عوامل رشد و از میان بردن موانع رشد
		زمان بندی اجرای سیاست
		رعایت تناسب زمانی و انتظارات محقق شده
		در نظر گرفتن خروجی ها و پیامدها
		بررسی میزان تحقق اهداف اولیه سیاست
عقلانیت اقتصادی	ارزیابی در عمل	داشتن نگاه بلندمدت در ارزیابی هزینه ها و منافع
		پایش به موقع شاخص ها و ارزیابی حین اجرا
		انتخاب سیاست مبتنی بر ارزیابی پیشین
		پایبند بودن و اصرار به استفاده از داده های واقعی در ارزیابی
عقلانیت اقتصادی	حداکثر رساندن دستاوردهای اجتماعی	سیاست گذاری با رعایت بیشتر بودن منافع اجتماعی نسبت به هزینه های اجرا
		مثبت بودن تفاوت میان ارزش های به دست آمده با از دست رفته
		سیاست گذاری با رعایت بیشتر بودن منافع اجتماعی
		گفتگو و ادغام عقلانیت ذاتی و ابزار برای رسیدگی به مسائل مربوط به پایداری
		اهمیت هماهنگی ذینفعان در بازار
		تسلط بر عقلانیت مبتنی بر ارزش بیش از عقلانیت ابزار
		کسب حداکثر منافع اجتماعی
		آگاهی از تمام ترجیحات ارزشی جامعه و وزن آنها
		دخالت ندادن عوامل بی ربط
		حذف نکردن عوامل مرتبط
		اصول اقتصادی و انگیزه اقتصادی
		امنیت اقتصادی
عقلانیت اقتصادی	اقتصاد خرد	تحلیل های هزینه منفعت هر سیاست
		رفاه شهروندان
	اقتصاد کلان	درآمد ملی
		اشتغال ملی

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری

ابعاد	مولفه	کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری	
عقلانیت اقتصادی	دیدگاه کل نگر و مطلع	وجود اهداف و ترجیحات مشخص	
		لزوم داشتن مطالعات نسبتاً کامل	
		اطلاع از تمام بدیل های سیاسی در دسترس	
		اطلاع از نتایج هر یک از بدیل ها	
		وجود اطلاعاتی در مورد سیاست های بدیل	
	قدرت محاسبه گری کامل	ظرفیت قابل پیش بینی از نتایج سیاست های بدیل	
		لزوم محاسبه هزینه ها و فواید هر تصمیم	
		تخمین نزدن هزینه ها و فواید بیش از حد واقع یا کمتر از حد واقع	
		آگاهی از محاسبه دقیق سود و زیان	
		محاسبه های مالی هر یک از بدیل ها	
دارای ترجیحات معین		گزینش مؤثرترین بدیل با در نظر گرفتن هزینه ها	
		ترکیب عوامل اشتیاق ها، افکار، انگیزه ها، احساسات، باورها و امیال	
		ارزیابی و قضاوت مستدل در مورد نیازها و اولویت بندی آن ها	
		ارزیابی کالاها و خدماتی که می تواند نیازهای او را برطرف سازد	
عقلانیت هنجاری	هنجارهای اجتماعی	خردگرایی انسانی اقتصادی در مقابل انسان اجتماعی	
		ارزش های موجود یا مطلوب جامعه در امر تدوین و تحلیل سیاست	
	نگاه فرابخشی		سیاست گذاری بر اساس نظام ارزش و معیارهای هنجاری
			انتخاب مساله با بیشترین تاثیرگذاری بر جامعه
			انتخاب مساله با توجه به شان حاکمیت (عدم مداخله در امور زیر مجموعه ها)
			غلبه نگاه فرابخشی بر نگاه بخشی
	شناخت تمایلات ذی نفعان		تفویض اختیار به مدیران سطوح پایین تر جهت اجرای سیاست به روش منطقی
			تدوین سیاست های متفاوت با توجه به اقتضات گروه های مختلف
			شناسایی کامل ذینفعان و توجه به مدیریت منافع متقابل آنان
			هوشمندی درخصوص تمایلات منفعت طلبانه سازمان های زیر مجموعه

ایجاد هم‌فهمی و توافق میان مجریان سیاست و لایه حاکمیت	وفاق همگانی
پایین بودن میزان استثنائات و تبصره‌ها در سیاست	

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری

ابعاد	مولفه	کدگذاری محوری شاخص‌های عقلانیت در سیاست‌گذاری	
عقلانیت دینی	حفظ ارزش‌های اسلامی	اعتقاد به ارزش‌های اسلامی در سیاست‌گذاری	
		تدوین سیاست‌ها بر پایه ارزش‌های دینی	
		شان عقل در تنظیم رابطه انسان و معماری اخلاقیات	
		توجه به مبانی ارزشی و آرمان‌های نظام اسلامی	
عقلانیت اخلاقی	استحکام اخلاق عمومی	اتصال به منبع وحیانی و الهی	
		استحکام سیاست‌های عمومی بر مبنای اخلاق	
		همراهی نکردن ملت با اجرای سیاستها در بی اخلاقی دولت	
		تقویت احساس کرامت اخلاقی	
عقلانیت ارتباطی	ارتباط و تعامل	تعهد سیاست‌گذاران به شفافیت	
		عقلانیت براساس ارتباط و تعامل	
		عقلانیت براساس ظرفیت بین‌المللی	
		عقلانیت براساس توجه به مخاطب بین‌المللی	
		پیشرفت مناسب تعاملی از رشد نهادهای گفتگو	
	توسعه پایدار	توسعه پایدار	محدودیت‌های تصمیم‌گیر باز بالا به پایین و اهمیت فرایندهای همکاری
			برنامه ریزی ارتباطی در عمل
			محدودیت‌های مدل کلاسیک و کمی برای تصمیم‌گیری در حوزه توسعه پایدار
			رفع پیچیدگی‌های محدودیت در توسعه پایدار
			تعریف افراد دارای مسئولیت‌پذیری
عقلانیت ابزاری	انسجام اهداف	نیاز به در نظر گرفتن محیط طبیعی در عقلانیت سازمانی	
		محدودیت‌های تصمیم‌گیری اعمال شده از بالا به پایین	
		بازیابی گذشته سنتی و زندگی در جوامع	
		فقدان ارزش‌ها، احساسات، باورها	
	کارایی اقتصادی	کارایی اقتصادی	نیاز به گسترش از فرد به همکاری بر اساس عقلانیت
			تمرکز عقلانیت بر رشد اقتصادی به جای عقلانیت متمرکز بر رفاه انسان
			دید وسیعتر و فراتر از یک اقتصاد و مالی

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری

ابعاد	مولفه	کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری
عقلانیت سیاسی	حفظ مشروعیت سیاسی	توزیع نابرابر منابع در یک سیستم دموکراتیک
		توانایی توزیع نابرابر منابع مختلف در عین ادعای برابری
		حفظ مشروعیت سیاسی در عین توزیع نابرابر منابع بین طبقات جامعه
		اقناع شهروندان طبقات ثروتمند به توزیع نابرابر منابع
		بازی های قدرت، داد و ستدها و فعالیت های سیاسی
	پیمایش مسئله	وجود حساسیت روی مسأله
		توجه به مسائل مربوط به اجتماع
		انتقال دادن مسأله به بخش یا مرجع دیگر
		سمبولیک یا نمایشی بودن راه حل های مسائل و خطمشی ها
		تعریف مشکلات
		شکل دهی اهداف و مقاصد در ارتباط با این مشکلات
		آزمون و ارزیابی گزینه های گوناگون برای حل مساله
		انتخاب جریان خاصی از کنش ها و برگردان آن ها به خطمشی ها
		تلاش برای اجرای خطمشی ها
		پذیرش خطمشی از طرف گروه ها و شهروندان
	پذیرش قدرت سیاسی	پذیرش سیاست از طرف شهروندان
		افزایش یا ادامه قدرت برخی افراد و گروه ها
		احساس خطر برخی افراد و نهادهای دارای نفوذ
		استقلال سیاسی نظام یا گروه حاکم
		حمایت یا انتقاد افراد پرنفوذ از مجموعه اقدامات
		پذیرش سیاست از طرف گروه ها و جناح ها
		توجه به استمرار قدرت فردی و گروهی
		توافق بین بازیگران صحنه سیاست و صاحبان قدرت
		لحاظ شدن نفع گروه های خاص و نه الزاماً منافع عمومی
		توجه به قدرت فرد یا گروه های ذینفع
		قصد دولت برای بهبود وجهه و نشان دادن قدرت

ادامه جدول (۴) کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری

کدگذاری محوری شاخص های عقلانیت در سیاست گذاری	مولفه	ابعاد
حمایت مردم از حکومت	تعاون و همکاری	عقلانیت سیاسی
کمک رسانی به نهادهای دولتی در مواقع لزوم		
حمایت مردم از حکومت به طرق انتخابات		
حمایت یا انتقاد نخبگان مذهبی، سیاسی و رسانه‌ای از مجموعه اقدامات		
یکپارچگی ظهور تیپ‌های اجتماعی خاص		
اجماع در بین تصویب کنندگان		
توجه به یکپارچگی جامعه		
مشارکت جمعی در حل مسائل عمومی		
جدایی‌طلبی اقوام و گرایش‌های گریز از مرکز		
افزایش گروه‌های متعرض به سیاست‌های ماخوذه		
ظرفیت تعامل با نهادها و اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی		
قدرت متقاعدسازی طرف مقابل با رویه‌های رأی دهی و قدرت قانون گذاری		
وجود یک نهاد هماهنگ کننده بین نهادها		
یکپارچگی مبنای تفکرات و حوزه‌ها در سیاست گذاری		
یکپارچگی عوامل خاص مرتبط با سیاست گذاری		
ادغام دو خط‌مشی با اهداف مشترک	یکپارچگی	
یکپارچه سازی خط‌مشی به عنوان فرایند و خروجی همسانی	خط‌مشی‌ها	

بر اساس پژوهش فرامطالعه، اولویت‌بندی ابعاد عقلانیت به صورت جدول (۵) نشان داده شده است.

جدول (۵) فراوانی مفاهیم عقلانیت در سیاست‌گذاری و رتبه بندی آنها را نشان می‌دهد.

جدول (۵) فراوانی مفاهیم عقلانیت در سیاست‌گذاری

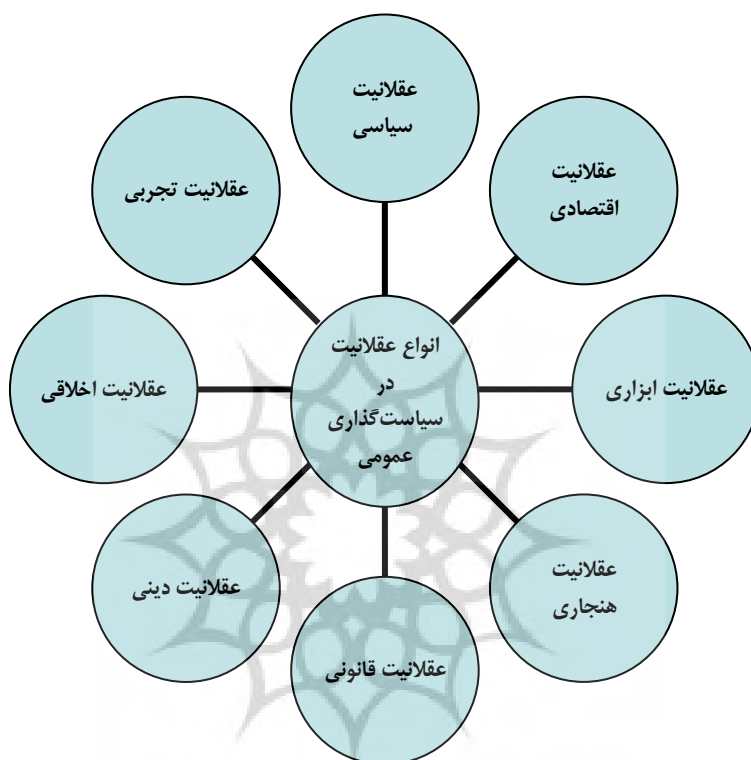
فراوانی	مولفه ها	انواع عقلانیت
۲	دموکراسی	عقلانیت قانونی
۵	قانونمندی	
۲	محافظت از بروز عمل خودسرانه	
۵	خردمندی در اعمال دولت	
۳	شفافیت و انسجام	
۲۲	سازگاری با قوانین	
۲۳	جمع عقلانیت اقتصادی	
۵	حفظ مشروعیت سیاسی	عقلانیت سیاسی
۹	پیمایش مسئله	
۱۲	پذیرش قدرت سیاسی	
۱۵	تعاون و همکاری	
۲	یکپارچگی خط‌مشی‌ها	
۴۳	جمع عقلانیت سیاسی	
۶	ارتباط و تعامل	عقلانیت ارتباطی
۳	توسعه پایدار	
۹	جمع عقلانیت ارتباطی	
۴	انسجام اهداف	عقلانیت ابزاری
۲	کارایی اقتصادی	
۶	جمع عقلانیت ابزاری	
۳	هنجارهای اجتماعی	عقلانیت هنجاری
۳	نگاه فرابخشی	
۳	شناخت تمایلات ذی نفعان	
۲	وفاق همگانی	

۱۱	جمع عقلانیت هنجاری
----	--------------------

ادامه جدول (۵) فراوانی مفاهیم عقلانیت در سیاست‌گذاری

فراوانی	مولفه ها	انواع عقلانیت
۶	حفظ ارزش‌های اسلامی	جمع عقلانیت دینی
۴	استحکام اخلاق عمومی	جمع عقلانیت اخلاقی
۹	توجه به تجربیات عملی کسب شده	عقلانیت تجربی
۴	دانش عملی در مورد الگوهای رفتاری	
۲	توجه به روانشناسی و جامعه شناسی	
۲	امکان‌سنجی مداخله دولت	عقلانیت تجربی
۲	تسلط بر تئوری مناسب با سیاست‌گذاری	
۳	توجه به ابزارهای علوم ارتباطات	
۱۱	توجه به واقعیت عمل و تجربه	
۴	ارزیابی در عمل	
۳۷	جمع عقلانیت تجربی	

شکل (۱) مدل مفهومی تحقیق را نشان می دهد.

شکل (۱) مدل مفهومی پژوهش بر اساس مطالعه فراترکیب

پژوهش‌های کیفی و کمی در علوم انسانی
پرتال جامع علوم انسانی

نتیجه‌گیری

این تحقیق با هدف بررسی عقلانیت در سیاست‌گذاری انجام شده است که با توجه به اینکه تاکنون مقاله‌یی با روش فراترکیب به بررسی مطالعات گذشته در خصوص عقلانیت در سیاست‌گذاری نپرداخته است، روش فراترکیب و ارائه‌ی الگوی آن از نوآوری‌های تحقیق محسوب می‌گردد. همان‌طور که بیان شد تصمیم‌گیری بر اساس عقلانیت، نقطه شروع تحلیل سیاست‌گذاری عمومی است. یافته‌ها نشان داد که در پژوهش‌های مورد مطالعه، بیشترین تاکید بر عقلانیت سیاسی می‌باشد. ترتیب فراوانی عقلانیت‌ها به صورت عقلانیت سیاسی، قانونی، تجربی، اقتصادی، هنجاری، ارتباطی، ابزاری، دینی و اخلاقی می‌باشد. بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند که هر سیاست‌بایستی کلیه عقلانیت‌های مرتبط را در نظر بگیرد. رویکردهای عقلانیت با یکدیگر در ارتباط هستند و با اینکه نباید اولییتی نسبت به یکدیگر داشته باشند. پیوند میان علم و سیاست زمانی می‌تواند برقرار باشد که در حوزه‌های کاربردی، بستر آن فراهم گردیده باشد.

با توجه به یافته‌های تحقیق، ۸ نوع عقلانیت در سیاست‌گذاری عمومی یافت شده است. در بعد عقلانیت سیاسی، بیشتر شاخص‌ها مربوط به تحقیقات برزگر و حسین زاده (۱۳۹۵)، پورعزت و همکاران (۱۳۹۲)، هایوسکنوست^۱ (۲۰۱۴) و استید و میجیرز^۲ (۲۰۰۴) بوده است. در بعد عقلانیت تجربی، بیشتر شاخص‌ها مربوط به تحقیقات دانایی‌فر و همکاران (۱۳۸۸)، بابایی و توکلی (۱۳۹۵) و فروزنده و رحیمی کلور (۱۳۹۰) بوده است. در بعد عقلانیت قانونی، بیشتر شاخص‌ها مربوط به تحقیقات بابایی و توکلی (۱۳۹۵)، اسنلن^۳ (۲۰۰۲) و عباسی و همکاران (۱۳۹۷) بوده است. در بعد عقلانیت اقتصادی، بیشتر شاخص‌ها مربوط به تحقیقات فراسر^۴ و همکاران (۲۰۱۵)، دانش فرد (۱۳۹۵)، آقا نظری و دانش (۱۳۹۲)، دانایی‌فر و همکاران (۱۳۸۸) و برزگر و حسین زاده (۱۳۹۵) بوده است. در بعد عقلانیت دینی، بیشتر شاخص‌ها مربوط به تحقیقات دانایی‌فر و همکاران (۱۳۸۸)

^۱ Hausknost

^۲ Stead and Meijers

^۳ Snelen

^۴ Fraser

بوده است. در بعد عقلانیت اخلاقی، بیشتر شاخص‌ها مربوط به تحقیقات دانایی فرد (۱۳۸۷)، جهانیان (۱۳۹۰)، عباسی و همکاران (۱۳۹۷)، بابایی و توکلی (۱۳۹۵) و اصلان زاده (۱۳۹۴) بوده است.

در رابطه با عقلانیت قانونی شایان ذکر است که در سیاست‌ها که همراه با اتکا به قانون اساسی می‌باشد، نمود پیدا می‌کند. شفافیت و انسجام در سیستم قانونی می‌تواند مشروعیت قانون را برای افراد قابل قبول‌تر نماید. لذا به سیاست‌گذاران دولتی پیشنهاد می‌گردد، در سیاست‌گذاری‌ها از شفافیت و انسجام برای اجرای قوانین استفاده نمایند. چرا که شفافیت، پذیرش عموم مردم و اعتماد به نهادهای عمومی را افزایش می‌دهد. همچنین پیشنهاد می‌شود در سیاست‌گذاری‌های عمومی از دموکراسی مبنی بر آزادی اجتماع، آزادی بیان و رعایت حقوق شهروندی در اجرای سیاست بیشتر از گذشته استفاده نمایند.

در خصوص عقلانیت اقتصادی در سیاست‌گذاری‌های عمومی پیشنهاد می‌گردد به منظور حداکثر رساندن منافع اجتماعی، هنگام تقنین یک سیاست، منابع مالی و امکانات آن نیز به شکل جامع مورد بررسی قرار گیرد. چرا که در صورت مد نظر قرار ندادن این عقلانیت، سیاست در مرحله‌ی اجرا با شکست مواجه خواهد شد. در خصوص عقلانیت تجربی پیشنهاد می‌گردد هنگام سیاست‌گذاری، دانش عملی در مورد الگوهای رفتاری در بخش‌ها و حوزه‌های سیاست که توسط بسیاری از محققان در کشور به صورت مقالات معتبر چاپ شده است مراجعه گردد؛ لذا امکان‌سنجی سیاست‌ها از حیث پیاده‌سازی به شیوه‌ی کارآمدتر مورد توجه قرار خواهد گرفت. در خصوص عقلانیت سیاسی پیشنهاد می‌گردد، سیاست‌سازان در تقنین سیاست‌ها به منظور جلوگیری از برتری دادن عقلانیت سیاسی به سایر عقلانیت‌ها، همگام با این عقلانیت، به عقلانیت اقتصادی و فراهم آوردن شرایط و امکانات جهت سیاست‌گذاری‌های عمومی توجه نمایند. در خصوص عقلانیت ابزاری، پیشنهاد می‌گردد، اطلاع‌رسانی به شیوه‌ی درست و کارآمد، قبل از اجرای سیاست‌های عمومی، صورت پذیرد. چرا که اجرای سیاست‌هایی که قبل از آن آحاد جامعه از آن بی‌اطلاع باشند مخالفت و عدم همراهی را به همراه خواهد داشت. لذا ضرورت ارتباط و تعامل با مردم در این عقلانیت مورد اهمیت است. در خصوص عقلانیت اخلاقی و دینی از آنجایی که اصل

سیاست‌گذاری بایستی بر مبانی اخلاق استوار باشد، به منظور همراهی مردم و اعتماد مردم به نهادهای دولتی، پیشنهاد می‌گردد اجرای سیاست‌ها بر اساس ارزش‌های اخلاقی و هنجارهای دین مبین اسلام صورت پذیرد. در نهایت، به پژوهش‌گران علاقه‌مند در زمینه‌ی عقلانیت در سیاست‌گذاری پیشنهاد می‌شود که به تحقیقات کمی بر اساس هر یک از انواع عقلانیت در سیاست‌های عمومی بپردازند. همچنین مبحث عقلانیت در سیاست‌گذاری را با روش فراتحلیل بررسی نمایند. به عبارت دیگر متغیرهایی که بر سیاست‌گذاری عمومی تاثیرگذار هستند را مورد بررسی کمی قرار دهند.

منابع

- اصلان زاده، فاطمه. (۱۳۹۴). تحلیل سیاست‌گذاری فرهنگی، با تاکید بر نظریه کنش ارتباطی هابرماس، علوم خبری، ۱۴، ۸۵-۱۱۵.
- آقا نظری، حسن و دانش، سیدحسین علی. (۱۳۹۲). بررسی اثرپذیری الگوهای رفتار عقلانی در اقتصاد سنتی (متعارف) از نظریه های عقلانیت در سایر دانش ها، *مطالعات اقتصاد اسلامی*، ۲ (۱۲)، ۱۲۹-۱۵۸.
- امیدی کیا، کامران، مشبکی، اصغر، خدادادحسینی، سیدحمید، و عزیزی شهریار. (۱۳۹۰). شناخت قابلیت های سازمانی جایگاه سازی برند شرکت در صنعت مواد غذایی با استفاده از نظریه داده بنیاد. *اندیشه و مدیریت راهبردی*، ۶ (۱)، ۳۵-۷۲.
- برزگر، ابراهیم و حسین‌زاده، صیاد. (۱۳۹۶). معرفی و کاربست نظریه عقلانیت اسنلن در سیاست‌گذاری تثبیت قیمت‌ها در ایران. *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۷ (۲۲)، ۱۱۱-۱۲۹.
- پورعزت، علی اصغر و رحیمیان، اشرف. (۱۳۹۱). ویژگی‌های خط‌مشی گذاری عمومی برای اداره شهرهای پرتنوع و پیچیده (مورد مطالعه: شهر تهران)، *مدیریت دولتی*، ۴ (۱۰)، ۲۵-۴۴.
- پورعزت، علی اصغر، باقری، محمدرضا، باقری میاب، شهلا و مطاهری، محمد مهدی. (۱۳۹۲). تدوین سیستم خط‌مشی گذاری فرهنگی آینده‌نگر با استفاده از هم‌افزایی مدل‌ها، *راهبرد فرهنگ*، ۲۲، ۱۳۵-۱۶۲.
- جهانیان، رمضان. (۱۳۹۰). بررسی و تحلیل سیاست‌های توسعه‌ای آموزش و پرورش ایران در دوره معاصر، *تخصصی علوم سیاسی*، صص ۹۳-۱۱۶.
- حایری یزدی، آسیه، ملکی، عباس. (۱۳۹۶). سیاست‌گذاری عمومی. *مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی*، ۷ (۲۴)، ۲۰-۱۱.

حسین زاده، صیاد. (۱۳۹۵). نظریه عقلانیت و مصوبات عدالتی مجلس شورای اسلامی دوره هفتم و هشتم، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی تهران.

خیامی، عبدالکریم. (۱۳۹۳). خط‌مشی‌گذاری عمومی و سیاست‌های نظارت بر برنامه‌های صدا و سیما، دین و سیاست فرهنگی، ۱ (۲) ۸۲-۶۱.

دانایی فرد، حسن. (۱۳۸۷). چالش‌های مدیریت دولتی در ایران، تهران، سمت.

دانایی فرد، حسن، ثقفی، عمادالدین و مشکی اصفهانی، اصغر. (۱۳۸۸). اجرای خط‌مشی عمومی: بررسی نقش عقلانیت در مرحله تدوین خط‌مشی، مدرس علوم انسانی-پژوهش‌های مدیریت، ۱۴ (۴) ۱۰۶-۷۹.

دانش فرد، کرم‌اله. (۱۳۹۵). مبانی خط‌مشی‌گذاری عمومی، نیاز دانش، دای، تامس. (۱۳۸۷). مدل‌های تحلیلی سیاست‌گذاری عمومی. ترجمه سویل ماکویی، مطالعات راهبردی، ۱، ۷۳-۴۳.

عباسی، طیبه، قلی‌پور، رحمت‌ا... و هادی، مهدی. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل تسهیل‌کننده شواهدمحور کردن فرایند خط‌مشی‌گذاری در حوزه علوم، تحقیقات و فناوری، مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی، ۸ (۲۶) ۸۴-۶۵.

عرب، سیدمحمد، ابراهیم زاده، رضا، مروتی شریف آبادی، علی. (۱۳۹۳). طراحی مدل فراترکیب عوامل موثر بر طلاق با مرور نظام مند مطالعه‌های پیشین، مجله تخصصی اپیدمیولوژی ایران، ۱۰ (۴) ۲۲-۱۰.

غفاری، رحمان، مقیمی، محمد و پورعزت، علی اصغر. (۱۳۹۵). الگوی مناسب خط‌مشی‌گذاری حکومت‌های اسلامی مبتنی بر آینده موعود، علمی-پژوهشی مدیریت اسلامی، ۲۴ (۲)، ۱۱-۳۴.

فروزنده، لطف ا... و رحیمی کلور، حسین. (۱۳۹۰). عقلانیت و جایگاه آن در سیاست‌گذاری، کیهان فرهنگی، شماره ۲۹۵-۲۹۴.

قربانی زاده، وجه ا...، شریف زاده، فتاح، حسین پور، داوود و مروج، محمود. (۱۳۹۶). ارائه الگوی ختمشی گذاری سازمان های فرهنگی، سیاست‌گذاری عمومی، ۳ (۳) ۷۸-۶۱.

کمالی، یحیی. (۱۳۹۵). روش شناسی فراترکیب و کاربرد آن در سیاست‌گذاری عمومی، فصلنامه سیاست، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۴۷ (۳) ۷۳۶-۷۲۱.

منتظر عطاءئی، محبوبه؛ اکبری، احمد؛ چراغین، مسلم و کریمی، محمد. (۱۳۹۸). ارائه مدل عقلانیت در سیاست‌گذاری نظام آموزش دانشگاه آزاد اسلامی. ختمشی‌گذاری عمومی در مدیریت، ۱۰ (۳) ۱-۱۰.

هاولت، مایکل و ام رامش. (۱۳۸۰). مطالعه ختمشی عمومی؛ ترجمه عباس منوریان و ابراهیم گلشن، انتشارات آموزش مدیریت دولتی.

References

- Abhilash P. C., Singh Nandita. (2009). Pesticide use and application: An Indian scenario. *Journal of Hazardous Materials*, 165(1): 1-12.
- Anja B, R., (Eds.) Ewald. (2006). *Policy Integration and Co_ordination: Theoretical Methodical and Conceptual aspects*. 1st COST Action E51 Joint MC and WG Meeting. Austria, University of Natural Resources and Applied Life Sciences.
- Babaei, S., & Tavakoli, G. (2017). Deriving basic rationalities in public policy making process. *Public Policy*, 3(1), 63-82.
- Boley, B. B., McGehee, N. G., Perdue, R. R., & Long, P. (2014). Empowerment and resident attitudes toward tourism: Strengthening the theoretical foundation through a Weberian lens. *Annals of Tourism research*, 49, 33-50.
- Leoveanu, A. C. (2013). Rationalist model in public decision making. *Journal of Public Administration, Finance and Law*, (04), 43-54.
- Eggenberger, M., & Partidário, M. R. (2000). Development of a framework to assist the integration of environmental, social and economic issues in spatial planning. *Impact assessment and project appraisal*, 18(3), 201-207.
- Elia, G., Solazzo, G., Lorenzo, G., & Passiante, G. (2019). Assessing learners' satisfaction in collaborative online courses through a big data approach. *Computers in Human Behavior*, 92, 589-599.

- Fielke, S. J., & Wilson, G. A. (2017). Multifunctional intervention and market rationality in agricultural governance: a comparative study of England and South Australia. *GeoJournal*, 82(5), 1067-1083.
- Fischler, R. (2006). Teaching history to planners. *Journal of Planning History*, 5(4), 280-288.
- Fonseca-Chacana, J. (2019). Making teacher dispositions explicit: A participatory approach. *Teaching and Teacher Education*, 77, 266-276.
- Foxon, T. (2006). Bounded rationality and hierarchical complexity: Two paths from Simon to ecological and evolutionary economics. *Ecological Complexity*, 3(4), 361-368.
- Foxon, T. J., Köhler, J., Michie, J., & Oughton, C. (2013). Towards a new complexity economics for sustainability. *Cambridge journal of economics*, 37(1), 187-208.
- Fraser, J. A., Frausin, V., & Jarvis, A. (2015). An intergenerational transmission of sustainability? Ancestral habitus and food production in a traditional agro-ecosystem of the Upper Guinea Forest, West Africa. *Global Environmental Change*, 31, 226-238.
- Garrity, E. J. (2012). Tragedy of the commons, business growth and the fundamental sustainability problem. *Sustainability*, 4(10), 2443-2471.
- Gwet Kilem .L. (2012). *Handbook of Inter-Rater Reliability: The Definitive Guide to Measuring the Extent of Agreement Among Multiple Raters*. Gaithersburg: .Advanced .
- Hamilton, C. (2010). Consumerism, self-creation and prospects for a new ecological consciousness. *Journal of cleaner production*, 18(6), 571-575.

- Hansen, A. M., & Kjørnø, L. (2010). A value-rational view of impact assessment of mega industry in a Greenland planning and policy context. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 28(2), 135-145.
- Hausknot, D. (2014). Decision, choice, solution: 'Agentic deadlock' in environmental politics. *Environmental Politics*, 23(3), 357-375.
- Hawlett M. , Ramesh M. (2003). *Studying public Policy*: Oxford, University Press, Toronto.
- Herman, R. D. K. (2016). Traditional knowledge in a time of crisis: climate change, culture and communication. *Sustainability Science*, 11(1), 163-176.
- Hicks, J. S., Burgman, M. A., Marewski, J. N., Fidler, F., & Gigerenzer, G. (2012). Decision making in a human population living sustainably. *Conservation Biology*, 26(5), 760-768.
- Holden, M. (2011). Public participation and local sustainability: Questioning a common agenda in urban governance. *International Journal of Urban and Regional Research*, 35(2), 312-329.
- Linke, S., & Jentoft, S. (2014). Exploring the phronetic dimension of stakeholders' knowledge in EU fisheries governance. *Marine policy*, 47, 153-161.
- Rodriguez, A. M. G. (2013). *Turning from the Margins: Discoursing Heidegger at the End of Life as We Know It*.
- Mora Higinio, Pujol-López Francisco A., Mendoza-Tello Julio C., Morales-Morales M. (2018). An education-based approach for enabling the sustainable development gear. *Computers in Human Behavior*, 1-14.
- Octavio, V, Zquez, G. (2014). *Global Environmental Change*. Global Environmental Change, Jose 29.

- Pal, L. A.. (2010). Beyond policy analysis: Public issue management in turbulent times. Thomson Nelson: 446-456.
- Plottu, E., & Plottu, B. (2007). The concept of Total Economic Value of environment: A reconsideration within a hierarchical rationality. *Ecological economics*, 61(1), 52-61.
- Sandelowski M.,Barros J.(2007).Handbook for synthesizing qualitative research,Springer publishing company Inc.
- Sapountzaki, K., & Wassenhoven, L. (2005). Consensus building and sustainability: Some lessons from an adverse local experience in Greece. *Environment, Development and Sustainability*, 7(4), 433-452.
- Snellen, I. (2002). Conciliation of rationalities: the essence of public administration. *Administrative Theory & Praxis*, 24(2), 323-346.
- Sprott Ryan A. (2019). Factors that foster and deter advanced teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education* 77: 321-331.
- Stead • D,Meijers, E.(2004).Policy integration in practice,Berlin Conference on the Human Dimensions of Global Environmental Change .
- Tarafdar, A. K., & BjØ nness, H. C. (2010). Environmental premises in planning for sustainability at local level in large Southern cities: a case study in Kolkata, India and use of the PRETAB planning process model. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 17(1), 24-38.